

Samen werken aan gezondheid

Regionale visie op gezondheid Zaanstreek - Waterland

Vastgesteld door het Algemeen Bestuur op 19 januari 2023

Zaanstreek-Waterland

Voorwoord

Samen werken aan de gezondheid van inwoners in de regio Zaanstreek-Waterland – dat is de opgave waarvoor de gemeenten en de GGD ZW zich samen hard maken. Deze opgave is niet eenduidig. Onze regio kent een grote verscheidenheid: van grootstedelijke problematiek in Zaanstad en Purmerend tot de uitdagingen van een uitgestrekt landelijk gebied in Waterland. Er is sprake van grote gezondheidsverschillen tussen inwoners in onze regio. We willen als gemeenten binnen de regio samenwerken vanuit een gedeelde visie en wederzijdse solidariteit, met oog voor de eigenheid van de verschillende gemeenten. Onze inwoners zijn het uitgangspunt in onze aanpak in wat wij doen in de dorpen en steden in de regio Zaanstreek-Waterland. Onderwerpen die contextrijk zijn, willen we zo dicht mogelijk bij onze inwoners organiseren. Denk daarbij aan kinderen die het moeilijk hebben, verwarde personen, of hulpaanbod aan ouderen om zolang als kan thuis te blijven wonen. Vragen en kansen zijn het uitgangspunt, niet de interne ordening, regels of procedures. Onze inwoners zijn het uitgangspunt in onze aanpak. We organiseren hulp dichtbij, vanuit de vragen en kansen, op maat.

Sinds de decentralisaties in 2015 is er veel veranderd in gemeenten: het zorglandschap is veranderd, de zorg is dichter bij de inwoners georganiseerd en de verantwoordelijkheid van de gemeenten is groter geworden. De gemeenten hebben nu breed zicht op, en verantwoordelijkheid voor het totale pakket van zorg. Er wordt steeds meer ingezet op preventie en gemeenten zijn meer met netwerkpartners in het veld samen aan het werk. De gemeenten hebben de ambitie, de wens en de noodzaak het zorgdomein door te ontwikkelen. We benaderen gezondheid niet alleen vanuit medische invalshoek maar vanuit een brede kijk op hoe inwoners zijn, leven en zich voelen.
De Gemeentelijke Gezondheidsdienst Zaanstreek-Waterland (GGD ZW) is op het gebied van publieke gezondheid de belangrijkste uitvoerende organisatie in onze regio. De GGD heeft in de afgelopen jaren meerdere taken in uitvoering gekregen, zowel wettelijke taken (bijvoorbeeld aanpak COVID) als niet wettelijke taken, maar ook Veilig Thuis en Jeugdgezondheidszorg. Al deze onderwerpen zijn in de afgelopen jaren niet stil blijven staan. GGD ZW ontwikkelt zich nu van een autonome zorgorganisatie naar een uitvoeringsorganisatie aangestuurd door de gemeenten. Deze ontwikkeling past bij de wens breed en integraal naar de gezondheid van onze inwoners te kijken, en intensief samen te werken met de partners in het veld.

Het Algemeen Bestuur van GGD Zaanstreek-Waterland heeft in 2020 besloten te komen tot een toekomstbestendige GGD met een daarbij passende inrichting van de organisatie en samenwerking. Voor u ligt de regionale visie op gezondheid van de zeven gemeenten die de regio Zaanstreek-Waterland vormen, én de GGD ZW. Deze visie is tot stand gekomen met inbreng van alle gemeenten in de regio en de GGD ZW.

Wij, gemeenten en GGD, zien de gezondheid van onze inwoners als een gemeenschappelijke opgave, waaraan we samen – ieder vanuit de eigen rol – willen werken. Deze nieuwe gezamenlijke visie op gezondheid geeft hiervoor de richting.

De voorzitter van het Algemeen Bestuur en de Directeur Publieke Gezondheid,

Samenvatting

Gezondheid is veel meer dan ‘niet ziek zijn’. Het gaat om ‘lekker in je vel zitten’, zodat je mee kan doen aan de samenleving. De gemeenten en GGD in Zaanstreek Waterland willen hun inwoners helpen zich positief gezond(er) te voelen en gezonde keuzes te maken, in een omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag.

In deze brede visie op gezondheid kijken we naar alle aspecten van het leven. We willen doen wat nodig is: niet meer maar ook niet minder. Problemen vroeg signaleren om erger te voorkomen. Niet onnodige medicaliseren, maar normale problemen normaal oplossen. Verschil durven maken tussen mensen, wijken en gemeenten, omdat voor sommige groepen in de samenleving meer nodig is om dezelfde kansen op een goed en gezond leven te krijgen.

In deze beweging ontwikkelt GGD ZW zich van een autonome zorgorganisatie naar een uitvoeringsorganisatie aangestuurd door de gemeenten, waarbij de vraag van inwoners centraal staat. Dit vraagt van de GGD flexibiliteit in aanbod en aanpak, niet voor maar mét inwoners nadenken over het verbeteren van hun gezondheid, en een intensieve samenwerking met de andere (zorg)organisaties in de gemeenten.

Goed partnerschap is het uitgangspunt voor gemeenten en GGD. Partnerschap betekent voor ons: een duidelijke taakverdeling, solidariteit tussen gemeenten, transparante bedrijfsvoering, heldere sturing en samen leren van wat wel en niet werkt.

Inhoud

Voorwoord 2

Samenvatting 3

De gezamenlijke opdracht: een brede visie op gezondheid 5

De regionale strategische lijnen 5

Gedeelde uitgangspunten: preventie, normaliseren en differentiëren 6

1. Preventie: vroeg signaleren en aanpakken 6
2. Normaliseren: gewone problemen gewoon oplossen 7
3. Differentiëren: verschil durven maken 8

De aanpak: samenwerking, flexibiliteit en eigen regie 9

Samenwerking in het lokale (voor)veld 9

Flexibiliteit in aanpak en aanbod 9

Eigen regie voor inwoners 10

Partnerschap: goed samenspel tussen gemeenten en GGD ZW 10

Taakopvatting GGD ZW en sturing vanuit gemeenten 10

Solidariteit tussen gemeenten 11

Transparante bedrijfsvoering 11

Samen leren en bijsturen 11

De gezamenlijke opdracht: een brede visie op gezondheid

Door de jaren heen is het denken over gezondheid veranderd. Gezondheid is veel meer dan de afwezigheid van een ziekte. Het is het totaalplaatje van hoe je bent, leeft en hoe je je voelt. Vanuit het gedachtengoed van 'positieve gezondheid' zetten we in op het positief benaderen van gezondheidsvraagstukken. We benaderen gezondheid hiermee niet alleen in medische of psychische zin, maar ook in termen van veerkracht, functioneren en meedoen.

Vanuit een breed perspectief kijken naar gezondheid vraagt ook om oog te hebben voor de fysieke leefomgeving. We zien dat omgevingsfactoren invloed hebben op de gezondheid en het welzijn in een stad of dorp. Dit gaat niet alleen om milieufactoren als lucht en geluid. Als de fysieke inrichting en sociale structuren mensen verleiden om te bewegen en te spelen, gezonde keuzes te maken, te ontspannen of elkaar te ontmoeten dan draagt dit bij aan de gezondheid. De fysieke en sociale leefomgeving vormen zo een instrument dat kan bijdragen aan de vermindering van bijvoorbeeld eenzaamheid, overgewicht en daaraan gerelateerde ziekten, zoals diabetes en hart- en vaatziekten. Dit ligt in lijn met de invoering van de nieuwe omgevingswet, waarbij meer aandacht wordt gevraagd voor gezondheid in de openbare ruimte.

De gemeenten en GGD in Zaanstreek Waterland willen hun inwoners helpen zich positief gezond(er) te voelen en gezonde keuzes te maken, in een omgeving die uitnodigt tot gezond gedrag. Het vertrekpunt voor onze manier van werken is de belevingswereld van inwoners. Dat vraagt dat wij zo goed mogelijk weten wat er speelt, hoe de praktijk van mensen eruit ziet, waar ze tegenaan lopen en wat nodig is.

De regionale strategische lijnen

Mensen maken uiteindelijk hun eigen keuzes, ook als het gaat om hun gezondheid. Als gemeenten en GGD willen we inwoners helpen gezonde keuzes te maken. We werken hieraan via een aantal strategische lijnen:

1. Inzetten op verbeteren leefstijl als belangrijke bijdrage aan de gezondheid van inwoners
2. Gezondheidsachterstanden verkleinen met daarin een focus op kinderen
3. Meer structurele aandacht voor gezondheid en veiligheid in de fysieke en sociale leefomgeving
4. Inzetten op verlagen van de druk op het dagelijks leven bij jeugd en jongvolwassenen
5. Vitaal ouder worden - wie gezond is ook gezond houden

Deze lijnen voor gezondheid worden door gemeenten en GGD uitgewerkt in doelen waarmee we vorm geven aan de inzet in de praktijk. Gezamenlijk wordt hiermee vormgegeven aan de verdere concretisering van de regiovisie ten behoeve van de uitvoering. Dit gebeurt onder andere door een systemische monitoring van de ontwikkelingen en tendensen bij de inwoners van de regio. De specifieke rol van de GGD is om periodiek de gemeenten op de hoogte te houden en in gesprek te gaan over deze ontwikkelingen.

De meerwaarde van deze regionale visie is dat we als gemeenten gecoördineerd en gestructureerd kunnen samenwerken aan het bevorderen van de gezondheid van de inwoners in Zaanstreek-Waterland, vanuit gedeelde uitgangspunten, aanpak en strategische lijnen. Samenwerken betekent ook dat we van elkaar kunnen leren, en kunnen profiteren van voordelen op het gebied van kwaliteit,

(kosten)effectiviteit en efficiëntie.

Gedeelde uitgangspunten: preventie, normaliseren en differentiëren

Wanneer we de inwoner centraal zetten in onze manier van werken en organiseren vraagt dit van ons om te achterhalen wat er echt aan de hand is. Hierbij kijken we naar alle leefgebieden die van invloed kunnen zijn op het welzijn van kinderen en inwoners. Achter de voordeuren speelt van alles: psychische problemen, schulden, werkloosheid, verslaving, onderwijsachterstanden, gezondheidsproblemen, echtscheidingen etc. Deze vragen en problemen staan niet op zichzelf, ze werken op elkaar in. Hoe eerder we in samenhang aan de slag gaan, hoe meer we kunnen voorkomen dat er ernstige problemen ontstaan. We willen doen wat nodig is, niet meer en ook niet minder. In de gezamenlijke aanpak van de gezondheidsopgave hanteren we als gemeenten en GGD drie centrale uitgangspunten: preventie, normaliseren en differentiëren.

1. ***Preventie: vroeg signaleren en aanpakken***

Preventie betekent in een vroeg stadium signaleren van problemen, om deze zo klein mogelijk te houden en te voorkomen dat zwaardere zorg nodig is.

Vroeg signaleren van gezondheidsrisico's kan op collectief en op individueel niveau. Onder *collectieve signalering* verstaan we onder andere het verzamelen van data (kwantitatief en kwalitatief) over risicofactoren voor de gezondheid. Deze vormen de basis voor gezondheidsbeleid voor groepen. Signalering op *individueel niveau* vindt onder andere plaats bij de professional. De signalering en opvolging op individueel niveau vraagt om een nauwe samenwerking tussen gemeenten, GGD ZW, scholen en andere partners in het veld. Zo krijgen inwoners de juiste ondersteuning waardoor gezondheidsproblemen en achterliggende problematiek in samenhang aangepakt kunnen worden.

Daarnaast kan preventie helpen problemen zoveel mogelijk te voorkomen, door het bevorderen van gezonde leefstijl en beschermen van gezondheid. Bij een integrale benadering richten preventiemaatregelen zich zowel op het gedrag van de inwoners als op de fysieke en sociale omgeving. De grootste gezondheidswinst valt te behalen door een gezonde leefstijl. Alcohol, roken, mentaal welzijn, vitaal ouder worden en bewegen (Nationaal Preventieakkoord) zijn leefstijlthema's waar veel gezondheidswinst is te behalen. Idealiter zijn inwoners in staat zelfstandig hun leefstijl aan te passen. De realiteit is anders. We zien grote en hardnekkige verschillen in leefstijl tussen groepen in onze samenleving. Sommige groepen zullen dus meer ondersteuning vragen dan anderen. De kans van slagen wordt groter wanneer we aansluiten op de behoefte die we horen en zien, hiervoor is het noodzakelijk om in verbinding te staan met de inwoners en netwerkpartners.

Met de blik van de professional: Een gezonde leefstijl met de Gezonde school
Met de landelijke Gezonde School-aanpak helpt de GGD scholen in het basis-, voortgezet– en middelbaar beroeps onderwijs om doelgericht te werken aan gezondheid en een gezonde leefstijl. De school werkt met de leerlingen en ouders, via de pijlers educatie, signaleren, omgeving en beleid aan één (of meerdere) gezondheidsthema's, zoals Welbevinden, Voeding, Bewegen & sport, Roken, alcohol- en drugspreventie en Relaties & seksualiteit. Doel is om een gedragsverandering voor elkaar te krijgen zodat leerlingen en hun omgeving een gezondere leefstijl krijgen en daarmee een betere gezondheid.
"Een gezonde leefstijl moet op school vanzelfsprekend zijn en jongeren van een gezonde basis voorzien. Leerlingen die gezond zijn zitten vaak lekkerder in hun vel, wat tot betere schoolprestaties leidt. Leerlingen blijken hierdoor sneller een gezonde keuze te maken. We helpen scholen bijvoorbeeld bij het opstellen van een gezond voedingsbeleid waarbij water drinken de norm is, en schoolterreinen zijn rookvrij gemaakt. Gedragsverandering zien we bij de ouders en leerlingen. Ouders vinden het fijn dat er op school aandacht is voor gezondheid en merken dit thuis ook. Zo spreken leerlingen hun ouders bijvoorbeeld aan op wat er mee gaat aan eten en drinken in de tas. Leerlingen nemen vaker water mee in plaats van zoete dranken. Zo weet iedereen wat er gebeurt en waarom dat gebeurt."
Gemeenten en GGD stimuleren gezamenlijk scholen om met de Gezonde School-aanpak aan de slag te gaan en zo een gezonde leefstijl te integreren in het onderwijs en gedragsverandering bij leerlingen en hun omgeving teweeg te brengen.

2. Normaliseren: gewone problemen gewoon oplossen

De wereld om ons heen stelt steeds meer eisen waaraan inwoners moeten en willen voldoen. Van jong tot oud. In deze maatschappij kan snel het gevoel ontstaan dat je buiten de boot valt als je niet aan de norm voldoet. Maar hobbels en moeilijkheden horen bij het 'normale leven'.
Normaliseren staat in de regio Zaanstreek-Waterland voor: mensen in staat stellen zichzelf te helpen, het niet te snel opplakken van etiketten en het creëren van ruimte in het gewone leven voor mensen om te zijn wie zij willen zijn. Met alle leuke, gekke en soms minder fijne ervaringen die daar bij horen. Een (hulp)vraag is dus niet altijd een probleem waar een traject of oplossing bij hoort. Kortom; gewone problemen, gewoon oplossen. Normaliseren vraagt om samenwerking met organisaties in het lokale veld en in de regio. Meedenken over andere oplossingen, benoemen wat goed gaat, inwoners bekrachtigen in hun eigen mogelijkheden en veerkracht bevorderen. Dit vraagt ons om echt in contact te staan met inwoners en het netwerk om hen heen. Het betekent niet dat we onze ogen sluiten voor vragen en signalen die om ingrijpen vragen.

Met de blik van de professional: Aanpak schoolverzuim
Als een school zich zorgen maakt over het verzuim van een leerling, kan een jongere een extra contact met de jeugdarts krijgen. *"Een leerling van 15 jaar is in de loop van het schooljaar steeds vaker afwezig. Hij wordt dan ziekgemeld door ouders, vanwege van hoofdpijn en vermoeidheid. Zijn cijfers gaan achteruit en school maakt zich zorgen. De jeugdarts nodigt ouders en leerling uit voor een gesprek. Hij groeit en ontwikkelt zich goed en er zijn geen aanwijzingen voor onderliggende ziektes. Hij blijkt echter tot laat in de avond te gamen en chronisch slaap tekort te hebben. De ogentest wijst uit dat hij een licht verminderde visus heeft. Ouders, leerling en jeugdarts stellen samen vast dat er geen medische reden voor verzuim is. Met eventueel een bril en eerder gaan slapen zullen zijn klachten een stuk verbeteren. In overleg met school stemmen zij de aanpak af, de leerling gaat makkelijk naar school en klachten lijken langzamerhand te verdwijnen".*
Via deze multidisciplinaire en integrale aanpak wordt verzuim opgepakt als dat nog niet te problematisch is. Zo wordt voorkomen dat jongeren vroegtijdig het onderwijs verlaten wat de kans op een hogere sociaaleconomische status vergroot en/of wordt voorkomen dat zwaardere hulpverlening nodig is. Inzet op schoolverzuim helpt daarmee bij de inzet op gezondheid(sverschillen) in de regio.

3. Differentiëren: verschil durven maken

De wijken en dorpen in de regio zijn niet altijd met elkaar te vergelijken, we zien gezondheidsverschillen tussen wijken en buurten, tussen gemeenten, en tussen groepen. Deze gezondheidsverschillen willen we verkleinen. Dit vraagt om differentiëren in de regio. Differentiëren betekent: niet overal hetzelfde doen, maar meer doen voor die groepen en plekken waar zorg het hardste nodig is en waar het meeste effect bereikt kan worden. Bijvoorbeeld door te investeren in buurten waar kinderen meer risico lopen op een onderwijsachterstand, langdurige armoede of een slechtere gezondheid. Dit vraagt om maatwerk en aanpassingsvermogen in alles wat we doen; een lerende en experimenterende insteek en het betrekken van de doelgroep om aan te sluiten bij hun belevingswereld.

Met de blik van de professional: Overlast aanpakken
Dat niet ieder mens of iedere wijk dezelfde ondersteuning nodig heeft weten we. Een voorbeeld van hoe de GGD daar rekening mee houdt, is de manier waarop het Meldpunt & Advies Bijzondere Zorg (MABZ) wordt ingezet. Het MABZ richt zich op de aanpak van overlast situaties waar kwetsbare personen bij zijn betrokken. Zij gaat naar de inwoner toe, triageert, zet een begeleidingstraject uit en verwijst (indien nodig). Het MABZ werkt met de inwoner naar een duurzame op de individu gerichte oplossing. Daarbij wordt ook de omgeving betrokken. De begeleiding varieert daarom per persoon. *"Een dak- en thuisloze man wordt door de huisarts bij het MABZ gemeld. De huisarts had inwoner D. in zijn spreekuur. D. (25 jaar) heeft ADHD, is verslavingsgevoelig en is vorig jaar opgenomen geweest bij de Jellinek. Hij kwam daar goed uit, maar heeft een puinhoop van zijn leven gemaakt: geen vaste verblijfsplaats, geen postadres, geen werk, en veel schulden. Hij realiseert zich dat hij er een bende van heeft gemaakt. Hoe dat te veranderen, weet hij niet. Het bezoek aan de huisarts lijkt een schreeuw om hulp: Het MABZ neemt contact op met de cliënt en zorgt dat hij een postadres krijgt. Door het regelmatig contact ontstaat er vertrouwen in het MABZ. Het MABZ werkt samen met het sociaal wijkteam voor extra begeleiding in de wijk, met de woonzorgorganisatie voor een woonplek, en de gemeente voor schuldsanering. Langzamerhand richt de inwoner zich op. Hij heeft nog een lange weg te gaan en het MABZ blijft contact met hem houden en de voortgang monitoren."*

De aanpak: samenwerking, flexibiliteit en eigen regie

De uitgangspunten in de regionale visie op gezondheid – brede blik op gezondheid, preventie, normaliseren en differentiëren – vragen een specifieke aanpak. Om deze uitgangspunten in de praktijk vorm te geven is de leefomgeving van de inwoners leidend, de interventies kunnen heel divers zijn. Daarnaast is de lokale organisatie van het sociaal domein verschillend. De GGD is een sleutelorganisatie in het signaleren en doorverwijzen. Om hieraan goed uitvoering te geven, vragen de gemeenten de GGD om goed aan te sluiten bij de vraag van de inwoners en de context en maatwerk te leveren. Drie principes zijn leidend bij deze aanpak: samenwerking met het lokale (voor)veld, flexibiliteit en eigen regie.

Samenwerking in het lokale (voor)veld

We staan als gemeenten en GGD ZW niet alleen voor gezondheidsopgaven. Een brede blik op gezondheid vraagt om een bredere focus en samenwerking met andere organisaties en verenigingen in het lokale veld en de regio. Zo kan een inwoner eerst willen werken aan financiële problemen, voordat er mentale ruimte is om te werken aan leefstijldoelen. Alle partijen in het gemeentelijk (voor)veld hebben hierin een rol. Samenwerken is de basis om taken goed uit te voeren en integrale gezondheidswinst te boeken.
De signalerende rol die GGD ZW heeft is belangrijk binnen het lokale veld. GGD ZW is een linking pin naar het bredere veld en verwijst inwoners door naar andere partners of trekt samen op.
GGD ZW zet daarnaast kennis en expertise in samenhang en als onderdeel van het lokale veld in. Om dit te organiseren is de zichtbaarheid, aanwezigheid en samenwerking met het lokale veld en het netwerk cruciaal.

Voor GGD ZW betekent dit dat zij expliciet en bewust onderdeel is van het gehele (preventieve) gemeentelijk veld waarin meerdere disciplines samenwerken, lokaal en regionaal. GGD ZW werkt in lokale en regionale netwerken samen met meerdere disciplines vanuit het gemeentelijk (voor)veld om gezondheidsdoelen te behalen. Daarbij vragen gemeenten van GGD ZW zichtbaar te zijn in de wijken en een proactieve houding om aan te sluiten bij de behoeften in wijken en buurten.
De gemeente is verantwoordelijk voor de sociale kaart en een dekkend zorgaanbod. Daarnaast hebben gemeenten een faciliterende rol in het bevorderen van de samenwerking tussen partners in het (voor)veld.

Flexibiliteit in aanpak en aanbod

De brede blik op gezondheid en normalisatie zet de vraag van de inwoner centraal: wat is er voor deze inwoner en in deze buurt nodig om gezondheidswinst te behalen? Daarbij zal er in toenemende mate sprake zijn van differentiatie: voor sommige groepen en wijken doen we minder of juist meer, vanuit de specifieke kenmerken en problematiek. Voor de ene inwoner zal een andere aanpak passend zijn dan voor de andere inwoner. Dit vraagt een vraaggerichte aanpak, in plaats van een aanbodgerichte aanpak.

Gemeenten verschillen qua bevolkingssamenstelling, gezondheidsopgaven en organisatie van het sociaal domein. Voor GGD ZW betekent dit flexibiliteit in aanpak en aanbod. GGD ZW zal de ruimte

zoeken binnen basisvoorzieningen en wettelijke landelijke kaders, om vraaggericht te werken en differentiatie mogelijk te maken. Daarnaast zal de aanpak per gemeente verschillen. Dit vraagt van GGD ZW haar rol in het lokale voorveld passend vorm te geven. Cruciale vraag is welke mate van flexibiliteit GGD ZW kan organiseren, zonder efficiency te verliezen. Hierover blijven gemeenten en GGD ZW goed in gesprek.

Het bieden van maatwerk en het opzoeken van de grenzen van wettelijke kaders kan leiden tot kritische vragen van inwoners, maar ook vanuit bijvoorbeeld de inspectie. We spreken af hierbij als gemeenten en GGD ZW gezamenlijk op te trekken, mogelijke bestuurlijke dilemma's tijdig te delen en zorgvuldig te communiceren vanuit de uitgangspunten in deze regiovisie.

Eigen regie voor inwoners

Werken vanuit een brede blik op gezondheid houdt in dat we breder kijken naar gezondheidsvraagstukken waarbij we het accent leggen op wat wél kan in plaats van wat niet kan. Daarnaast leggen we het accent niet alleen op de fysieke gezondheid, maar onder andere ook op het dagelijks functioneren, kwaliteit van leven en mentaal welbevinden. De sleutel tot verandering is als onze inwoners iets doen wat ze zelf willen, waar ze intrinsiek voor gemotiveerd zijn. Dat brede gesprek aangaan met inwoners vereist een brede mindset.

Dit vraagt om naast de inwoner gaan staan en hen op weg helpen, in plaats van oplossingen aandragen op een vraag. Daarnaast vraagt dit van GGD ZW om de gezondheid van inwoners op een brede manier te volgen. Van individueel tot regionaal niveau, in samenwerking met andere partners.

Partnerschap: goed samenspel tussen gemeenten en GGD ZW

Gemeenten en GGD werken regionaal samen met het doel inwoners in de regio Zaanstreek Waterland zo veel mogelijk gelijke kansen te bieden op een gezond leven. Wij doen dit vanuit een gedeelde visie op gezondheid en partnerschap. Goed partnerschap vraagt een duidelijke taakverdeling, solidariteit tussen gemeenten, transparante bedrijfsvoering, heldere sturing en samen leren van wat wel en niet werkt.

Taakopvatting GGD ZW en sturing vanuit gemeenten

De GGD is allereerst een partner die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de Wet publieke gezondheid (wpg). In de rol van expert/adviseur signaleert, monitort, adviseert en verbindt GGD ZW binnen de regio Zaanstreek Waterland.
Daarnaast is GGD ZW uitvoerder van taken op het gebied van publieke gezondheid in opdracht van gemeenten: soms is deze uitvoerende rol een wettelijk gegeven, soms een expliciete keuze van de gezamenlijke gemeenten (regionale contracttaak of GR), soms een keuze van één gemeente (lokale contracttaak).

De verschillende werksoorten binnen GGD ZW vragen om verschillen in aansturing. Taken zoals vaccineren, (infectie)ziektebestrijding en milieukunde verlopen volgens specifieke protocollen en voert GGD ZW zelfstandig uit vanuit haar wettelijke rol. Bij contracttaken zoals werkzaamheden rondom de JGZ, MABZ en Veilig Thuis is er meer ruimte voor maatwerk en sturing vanuit gemeenten.

Dit zijn immers werkzaamheden gericht op het individu die zich afspelen in of rond het lokale veld van de gemeenten, waarbij de sociale en lokale context een grote(re) rol speelt.

Solidariteit tussen gemeenten

Gemeenten organiseren gezamenlijk een dekkend aanbod op het gebied van publieke gezondheid. Gemeenten komen elkaar bij afname van diensten van GGD ZW tegemoet als dat in het belang van inwoners is. Collectief organiseren betekent ook collectief betalen. In de praktijk kan dat betekenen dat gemeenten soms meebetalen aan aanbod dat minder noodzakelijk is. Andersom profiteren alle gemeenten van diensten of expertise die alleen door bepaalde schaalgrootte aangeboden kunnen worden.

Transparante bedrijfsvoering

Randvoorwaarde voor een goede sturing op de dienstverlening van de GGD is een goed overzicht over alle taken die regionaal bij GGD ZW zijn ondergebracht als GR- of als contracttaak, en een transparante financiële (en inhoudelijke!) verantwoording. Gemeenten en GGD richten de cyclus van begroten en verantwoorden zó in, dat de raden en het bestuur hierin het totaal van alle dienstverlening aan gemeenten kunnen overzien en in samenhang kunnen afwegen. In een gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling leggen we de afspraken hiervoor vast.
Daarnaast benoemen we, gezamenlijk en vanuit de regionale visie, periodiek focuspunten voor de gehele regio, die een passende vertaling zijn van de specifieke gezondheidsopgaven in de verschillende gemeenten.

Samen leren en bijsturen

Gemeenten en GGD ZW staan voor een complexe gezamenlijke opgave. Deze opgave vraagt om samen te ontwikkelen, te leren van wat wel en niet werkt en bij te sturen. We wisselen kennis en expertise uit tussen gemeenten onderling en tussen gemeenten en GGD ZW en voeren regelmatig verdiepende (evaluatie) gesprekken op basis van data, om de effectiviteit van interventies te evalueren. Zo leren we van elkaar.